

De "Små historier" henvender sig til rejsende med Firenze som mål og med dansk kultur i bagagen. Men den behandler emner som også optager alment kulturinteresserede læsere.

Bogens kapitler har form af essays – afgrænsede, men samtidig med en forbindelse rødt tråd; letlæste, men samtidig dybtborende.

Malerkunsten står centralt i mange kapitler, og bl.a. derfor er bogen *overdådigt illustreret*: med verdenskunst, men også med fotos med motiver som ikke er umiddelbart tilgængelige, f.eks. nyfundne fresker af Leonardo da Vinci.

Gennem en række punktnedslag og skæve vinkler tegner Ivan Z. Sørensen et billede af Firenze som et europæisk, kulturelt knudepunkt – som også på mangfoldige måder involverer dansk kunst og tænkning med relation til Firenze; derfor er der også til stadighed linjer til og fra Danmark. Forfatteren kommer bag om facaderne og dybt i problemstillingerne.

Renæssancen er et omdrejningspunkt, men i et par indledende kapitler og i hele bogens anlæg trækkes der *lange linjer* fra Dante og renæssancen til vore dage. De enkelte kapitler tager udgangspunkt i mindre, afgrænsede emner, f.eks. billeder af *Den sidste nadver* eller portrætter af Niels Stensen og af Savonarola – og Søren Kierkegaards brug af ham; herfra sættes der af til mere komplekse emner som forholdet mellem kunst og virkelighed, kirken og folket, katolicisme og protestantisme, mentalitet i syd og nord. Kulturmøde.

Med betegnelsen "små historier" hentydes til den historiske metode som kaldes *mikrohistorie*. Med "mikrohistorikeren" Carlo Ginzburgs ord: "Mikro – i mikrohistorie – er i familie med mikroskop, ikke med mikro i betydningen ubetydeligt. Mikrohistorien tager fat i noget tilsyneladende uvigtigt og viser dets vigtighed – eller den tager fat i noget, alle er enige om er vigtigt, og finder noget nyt ved at gå tæt ind på emnet og mikroskopere det."

Ivan Z. Sørensen (født 1949) er gymnasielærer, forfatter og foredragsholder. Har været lektor i dansk på Firenzes Universitet og museumsinspektør på Karen Blixen Museet. Har skrevet bøger og artikler om bl.a. H.C. Andersen, Søren Kierkegaard, Karen Blixen – og Firenze.

Se hjemmesiden www.zlebacic.com

270 sider

250 kr.

medio juni 2010



INDHOLD:

Forord: Om små historier og mikrohistorie

Renæssancen i perspektiv

Rundtur i Renæssance-voksmuseet i Firenze. Her blev en vigtig epoke i europæisk kulturhistorie sat i scene – med voksfigurer af Firenzes store personligheder, fornemt påklædt og opstillet i tableauer på konstruerede piazza'er, prædikestole eller i værksteder.

Den sidste nadver – med kniv og gaffel

Leonardos *Sidste nadver* i Milano var utænkelig uden den florentinske tradition for den slags fresker i klostrenes spisesale. Selve motivets udformning bestemmes – i et langt tidsperspektiv – ikke bare af bibelteksten eller den enkelte kunstnerindividualitet, men også bl.a. af hvad og hvordan man spiste.

Dante og Bo af Danmark

En af de mest uforglemmelige sange i Dantes *Guddommelige Komædie* er Helvedes 26. om Odysseus. I de centrale vers citeres ord for andet Boethius di Dacia (Danmarks største filosof før Kierkegaard), hvis kontroversielle tanker præger hele værket.

Madonna, pest og Helvedes pinsler

Firenze er fyldt med madonnabilleder (kaldet tabernakler). De er knyttet til kampen mod kætteri og til de store pestudbrud i 1348 og 1630, skildret af bl.a. Boccacci og J.P. Jacobsen. I kunsten er grumme motiver som død og helvede udtryk for karakteristiske kirkelige reaktionsmønstre på pesten, men også for folkelig mentalitet.

Kristi himmelfart – med lodder og trisser

Både Brunelleschi og Leonardo skabte gigantiske tableauer med sindrige maskinerier i kirkerne: Bebudelsen, Kristi Himmelfart osv. Den danske kunsthistoriker Peter Johansen påviste i sin tid (1912) hvordan sådanne tableauer afspejler sig i malerkunsten.

Lille kærlighedshistorie anno 1455

Håndværker-enke anklager rig købmand for bigami. Retssagens dokumenter fortæller om relationer og barrierer mellem klasserne, om umulig kærlighed og om magtens bitre bagside i datidens Firenze.

Kierkegaard og Savonarola: Digteren og blodvidnet

Dominikanermunken Savonarola var et af ofrene for den katolske kirkes hårdhændede behandling af kritiske røster. Savonarola blev henrettet på rådhuspladsen i Firenze i 1498. Luther så ham som en reformatorisk forgænger. For Søren Kierkegaard blev denne katolske martyr et kristent forbillede, og et redskab til en lille Luther-revision.

Leonardo genfundet i Firenze

I januar 2005 bekendtgjorde en forskergruppe fra *Istituto Geografico Militare* (dvs. "Kartografisk Institut") at de i deres institution ved kirken SS. Annunziata havde fundet det værksted Leonardo da Vinci arbejdede og boede i omkring år 1500. Samtidig fremviste forskerne nyfundne, hidtil ukendte fresker af mesteren.

Michelangelo på hjemmebane

Michelangelo er ofte midtpunkt i florentinske kunststillinger. F.eks. om det skønhedsideal han udstikker, og opfølgningen af det i manieristiske værker (Pontormo). I dette kapitel

belyses modsætningen mellem den florentinske vægtning af *tegningen* og den venetianske (Tizians) *colorito*. En konflikt med rødder tilbage i antikken.

Tizian a la Blixen

Modstillingen mellem *disegno* og *colorito* (mellem Michelangelo og Tizian) får en særlig betydning i Blixens forfatterskab; den peger bl.a. ind mod det komplicerede forhold mellem kønnene – og den toner frem i hendes allusioner til malerkunsten, f.eks. i Vinter-Eventyret "Heloïse".

Artemisias hævn

Judith der hugger hovedet af Holofernes, var et yndet motiv i florentinsk kunst (Donatello f.eks.). Men ingen har skildret scenen grummere end Caravaggio-eleven Artemisia Gentileschi; måske fordi hun, der var blevet voldtaget af en af sine lærere, indlagde sin personlige historie i sin kunst. Artemisia boede en tid i Firenze, og hendes Judit findes på Uffizi'erne.

Niels Stensen: "Skønnest er det vi ikke fatter"

Niels Stensens grav i San Lorenzo-kirken i Firenze besøges af mange troende katolikker (og nysgerrige turister) der beder den danske videnskabsmand og konvertit om hjælp og støtte. Pave Johannes Poul II saligkårede ham i 1988. Vi opridser hans gang på jord – og hans vej til de saliges rækker.

Romantikerne i Firenze

Det kolossale kunstudbud i Firenze har gjort mange turister svimle og småskøre. Stendhal-syndromet kaldes fænomenet, efter den franske romantiske forfatter Stendhal. Romantikerne valfartede til de store personligheders grave i Santa Croce-kirken – men ikke af religiøse grunde.

H.C. Andersen: "Florents er en heel Billedbog"

Et maleri fra 1552 af Agnolo Bronzino spiller en vigtig rolle i Andersens *Metalsvinet* – et eventyr som er en hel lille Firenze-guide. Maleriet syntes forsvundet, men nu er det fundet og restaureret og flot udstillet. I april 2005 blev Andersen fejret på Firenzes rådhus, og en mindeplade for Andersen blev opsat ved byens berømte turistattraktion – metalsvinet.

Frederick Stibbert – en samler

Museo Stibbert er et tøjhusmuseum i Firenzes udkant. Det er grundlagt af den engelsk-italienske Frederick Stibbert (1838-1906), en excentrisk samler – bl.a. af asiatiske våben og kostumer. Museet er blevet nyistandsat, og vi får *en samler* på kornet.

Mina Loy og futuristerne på Giubbe Rosse

På Piazza della Repubblica ligger den litterære restaurant *Giubbe Rosse* ("De røde jakker"). Restauranten var et centralt mødested for futurister i årene 1913-15. Men den var også brændpunktet for futuristiske *love affairs* og *love songs*, nemlig Mina Loys. En af de første og største kvindelige modernister.

Antonio Tabucchi: florentinerne – og de andre

Firenze er en vulgær by, hævder forfatteren Antonio Tabucchi. Han påviser en særegen florentinsk livs- og verdensanskuelse som er karakteriseret ved angst for og mistro til fremmede. I en mikrohistorisk reportage om sigøjnerne i Firenze trækker Tabucchi linjer tilbage til Medici'erne – som midt i deres magtbrynde heldigvis havde en god æstetisk sans.